

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету/навчально-наукового інституту)
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Євгенія НОВАК

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Рисунок, перспектива, пластична анатомія

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

Освітньо-професійна

програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Спеціальність Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

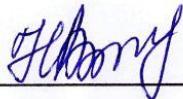
Робоча програма навчальної дисципліни *Рисунок, перспектива, пластична анатомія* складена відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Розробник (ки):

Сідор Людмила Валеріївна – асистент кафедри ДПОМ, член національної спілки майстрів народного мистецтва України

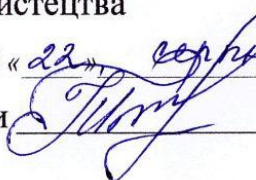
Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Сідор Людмила Валеріївна – асистент кафедри ДПОМ, член національної спілки майстрів народного мистецтва України

Погоджено з гарантом ОП **Наталія ГАТЕЖ**

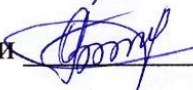
Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол No 2 від «22» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Мирослава ЖАВОРОНКОВА**

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол No 1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Оксана ГАЛУНКА**

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна **"Рисунок, перспектива, пластична анатомія"** є невід'ємною частиною професійної підготовки студентів, які здобувають вищу освіту за спеціальністю

«Декоративне мистецтво та ремесла». Ця дисципліна формує фундаментальні знання та навички, необхідні для розуміння та передачі просторової форми, пропорцій, конструктивної будови предметів та їх взаємодії у просторі.

Головний акцент робиться на практичному засвоєнні основ академічного рисунка, вивченні законів перспективи та особливостей побудови предметів різної складності. На першому курсі студенти працюють переважно з натюрмортами, предметами побуту, архітектурними елементами та іншими об'єктами неживої природи. Це дозволяє їм поступово опановувати основні принципи побудови об'ємних форм, освоювати передачу світлотіні, текстури та матеріальності різних поверхонь.

Дисципліна також включає опанування різних графічних матеріалів, зокрема олівця, вугілля, сепії, сангіни, туші, що дає змогу студентам експериментувати з техніками рисунка та розширювати свій художній арсенал. Робота з кольоровим папером дозволяє глибше зрозуміти принципи тональної організації зображення та вивчати взаємодію світла і тіні у графічному творі.

Навчальна програма цієї дисципліни містить чітко визначені цілі та завдання, розкриває методичні підходи до її викладання, встановлює критерії оцінювання навчальних досягнень студентів, що забезпечує системність та послідовність у процесі засвоєння матеріалу.

Метою курсу є формування у студентів навичок аналітичного мислення та професійного сприйняття просторових форм, розвиток здібностей до конструктивного аналізу об'єктів та їхньої зображувальної інтерпретації засобами рисунка.

Дисципліна спрямована на поступове оволодіння принципами композиційної побудови малюнка, вдосконалення технічних навичок роботи з різними графічними матеріалами, опанування методів зображення світлотіньового моделювання та передачі фактури предметів.

Завдання вивчення дисципліни:

1. Розвиток просторового мислення та візуального аналізу: навчити студентів правильно сприймати і аналізувати форми предметів, їхню конструкцію, пропорції та взаємозв'язок у просторі.
2. Опанування основ лінійної та повітряної перспективи: забезпечити розуміння закономірностей зміни форми та масштабу предметів залежно від їхнього розташування в просторі.
3. Формування навичок точного відтворення пропорцій та конструкції об'єктів: розвинути здатність до графічного аналізу предметів різної складності, їхньої моделюючої побудови.
4. Оволодіння техніками рисунка різними графічними матеріалами: навчити студентів працювати з олівцем, вугіллям, сангіною, тушшю, передавати фактуру та матеріальність предметів.
5. Засвоєння методики тонального та світлотіньового моделювання: допомогти студентам навчитися грамотно передавати освітлення, відтінки, градації тону, контрасти світла і тіні у рисунку.
6. Формування розуміння композиційних принципів: ознайомити студентів з основами розташування об'єктів у межах формату, рівновагою мас, ритмом і пропорційним співвідношенням.
7. Розвиток індивідуального художнього почерку: стимулювати творчий підхід до виконання завдань, сприяти виробленню власної манери та стилю.

Практична реалізація цих завдань здійснюється через систематичне виконання рисункових вправ, створення навчальних композицій із предметів побуту, архітектурних елементів, аналіз форми та структури об'єктів шляхом їхньої

поетапної побудови.

Передумови (пререквізити).

Опанування дисципліни **"Рисунок, перспектива, пластична анатомія"** спирається на інтеграцію знань, умінь і навичок, здобутих у рамках таких навчальних курсів, як "Композиція", "Основи образотворчої грамоти", "Технологія матеріалів", "Основи кольорознавства". Ці дисципліни формують початкове розуміння художніх принципів, особливостей роботи з різними матеріалами, закономірностей кольору та композиційного розміщення елементів у просторі.

Значну роль у засвоєнні курсу відіграє попереднє знайомство студентів із методами графічного зображення, що сприяє глибшому усвідомленню закономірностей побудови форми, перспективного скорочення та передачі світлотіньового моделювання. Додатково ефективність навчання підвищується завдяки опануванню допоміжних дисциплін, таких як "Графічні техніки", "Декоративно-прикладне мистецтво", "Комп'ютерне моделювання", що розширюють можливості студентів у застосуванні рисунка в різних сферах мистецької діяльності.

Перспективи (постреквізити).

Засвоєння дисципліни **"Рисунок, перспектива, пластична анатомія"** є фундаментальною основою для подальшого навчання та професійного розвитку студентів у сфері образотворчого та декоративного мистецтва. Отримані знання та навички стануть базою для глибшого розуміння принципів живопису, графіки, проектування художніх об'єктів, реставрації та інших спеціалізованих напрямів.

Дисципліна забезпечує студентів ключовими компетентностями, необхідними для роботи над комплексними мистецькими проєктами, створення реалістичних та стилізованих зображень, застосування рисунка у дизайнерських і художніх розробках. Володіння академічним рисунком та перспективним аналізом сприятиме ефективному виконанню курсових та дипломних робіт, успішному проходженню виробничих практик і адаптації до сучасних вимог художньої діяльності.

Курс також формує аналітичне та інноваційне мислення, що дає можливість студентам експериментувати з різними підходами до зображення, знаходити індивідуальний стиль та інтегрувати рисункові техніки в різноманітні мистецькі проєкти, поєднуючи традиційні методи з сучасними технологічними рішеннями.

Компетентності та програмні результати навчання згідно з ОП.

У процесі опанування навчальної дисципліни **"Рисунок, перспектива, пластична анатомія"** здобувач вищої освіти має сформувати такі компетентності та досягти відповідних програмних результатів:

Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі образотворчого мистецтва, зокрема в академічному рисунку, перспективному зображенні та графічному моделюванні предметного світу. Опанування дисципліни передбачає інтеграцію теоретичних знань, технічних навичок та методологічних підходів для точного й виразного зображення предметів, їх конструктивної побудови, передачі світлотіні, текстур і просторової композиції.

Компетентність також охоплює вміння застосовувати міждисциплінарні підходи, аналізувати та враховувати культурний, історичний та художній контекст у процесі створення рисункових творів. Студенти навчаються розробляти графічні рішення з урахуванням естетичних, технологічних і професійних вимог, розвивати власний

творчий почерк та адаптувати здобуті навички до сучасних художніх і дизайнерських тенденцій.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).

ПРН9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації

По завершенні вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

Знати:

- Основи побудови форми, конструктивного аналізу предметів та їх розташування у просторі.
- Закони перспективи, особливості лінійної, повітряної та інтер'єрові перспективи.
- Основні принципи композиції, симетрії, ритму та пропорцій у рисунку.
- Техніки та матеріали для виконання графічних зображень, зокрема олівець, вугілля, сангіна, туш, сепія.
- Способи створення світлотіньового моделювання та передавання об'єму на площині.
- Методологію аналізу та побудови складних форм і структур у просторі.

Вміти:

- Виконувати конструктивний аналіз предметів, визначаючи їхню форму, пропорції та перспективне спотворення.
- Правильно будувати об'єкти у просторі, використовуючи закони перспективи та композиційні принципи.
- Передавати об'єм і глибину зображення за допомогою світлотіньового моделювання.
- Використовувати різні графічні техніки для створення виразних художніх зображень.
- Виконувати складні композиційні побудови, включаючи групи предметів та -

- Аналізувати та коригувати власні роботи відповідно до академічних принципів рисунка.

- Практичними навичками роботи з різними художніми матеріалами для створення графічних зображень.
- Методами побудови форми та просторового моделювання на площині.
- Прийомами штрихування, тонального моделювання та передавання текстурних особливостей матеріалів.
- Основами перспективного та конструктивного рисунка.
- Техніками зображення архітектурних об'єктів, інтер'єрних структур та натюрмортних композицій.

- Формування професійних навичок, необхідних для роботи в галузі образотворчого мистецтва, дизайну та архітектури.
- Виконання кваліфікаційних робіт, пов'язаних із рисунком, перспективою та композицією.
- Успішного засвоєння дисциплін, що потребують знань з просторової побудови та конструктивного аналізу.
- Створення художніх та дизайнерських проєктів, що ґрунтуються на грамотному відтворенні об'єму, форми та простору.
- Подальшої творчої та наукової діяльності у сфері образотворчого мистецтва

[illegible]

**Структура змісту навчальної дисципліни
І семестр**

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Геометричні тіла												
Тема 1. Світлотіньовий малюнок окремих геометричних тіл: (куб, куля, призма, трикутна призма, піраміда, циліндр).			36									
Разом за ЗМ1	36		36									
Змістовий модуль 2. Натюрморт з геометричних фігур												
Тема 1. Натюрморт з геометричних тіл з використанням драперій			24									
Самостійна робота. Аналіз та відтворення натюрморту за зразком (копія)						60						
Разом за ЗМ 2	84		24			60						
Усього годин	120		60			60						

II семестр

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усього	у тому числі				
		лек ц.	прак./се мін.	ла б.	ін д.	с. р.		лек ц.	прак./с ем.	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. <i>Натюрморт</i>												
Тема 1. Натюрморт з предметів різної матеріальності			20									
Самостійна робота. Графічне дослідження форми та пластики драпірування (копія)						30						
Тема 2. Натюрморт з освітленням контражур			20									
Разом за ЗМ1	70		40			30						
Змістовий модуль 2. <i>Пейзаж</i>												
Тема 1. Пейзаж з елементами архітектури			20									
Самостійна робота. Міський пейзаж.						30						
Разом за ЗМ 2	80		20			60						
Усього годин	150		60			60						

I семестр

Практичний зміст програми освітнього компонента 1 курс I семестр

Змістовий модуль 1. Геометричні тіла

Тема 1: Світлотіньовий малюнок окремих геометричних тіл (куб, куля, призма, трикутна призма, піраміда, циліндр)

Завдання передбачає виконання світлотіньового малюнка одиничних геометричних тіл, розташованих на білій площині столу. Всі об'єкти мають бути білого кольору та освітлені боковим джерелом світла, що дозволяє чітко виявити форму, конструкцію та об'єм предметів.

Необхідно точно передати перспективне положення об'єкта у просторі, його пропорції, а також світлотіньову градацію (поблиск, світло, напівтінь, власна тінь, рефлекс, падаюча тінь). Особлива увага приділяється точності побудови, аналітичному розумінню форми та застосуванню різних технік штрихування для моделювання об'єму.

Мета завдання:

- Формування навичок аналітичного рисунка та вміння конструктивно мислити при зображенні об'ємних форм.
- Відпрацювання методів тонального моделювання, що сприяють реалістичному відтворенню об'єктів на площині.
- Розвиток спостережливості та розуміння взаємозв'язку світла і тіні у побудові об'ємних форм.
- Вдосконалення техніки штрихування як основного засобу передавання матеріальності та глибини форми.
- Опанування основ перспективного рисунка, розуміння закономірностей зміни форми в просторі залежно від точки зору.

Технічні вимоги:

- Розмір роботи: 30×40 см.
- Матеріали: графітний олівець (твердість HB–6B), білий папір для графіки середньої зернистості.
- Техніка виконання: штрихування, плавні градації тону, застосування принципів світлотіньового моделювання.
- Оформлення: малюнок має бути акуратно виконаний, без зайвих ліній та механічних пошкоджень паперу.

Критерії якості:

1. Точність конструктивної побудови – відповідність форми геометричних тіл їхнім реальним пропорціям та перспективним змінам.
2. Світлотіньове моделювання – правильне розташування світлих і темних ділянок, плавність переходів тону, відповідність світлотіньовій логіці.
3. Композиційне рішення – гармонійне розташування об'єкта в межах формату, дотримання рівноваги у композиції.
4. Якість штрихування – чистота виконання, правильний напрямок штриха, рівномірність та плавність градацій.
5. Акуратність роботи – відсутність зайвих допоміжних ліній, бруду або слідів від гумки, рівномірність покриття площин.
6. Готовність до подальшого аналізу – відповідність академічним вимогам, можливість застосування роботи для навчального розбору та корекції.

Рисунок куба

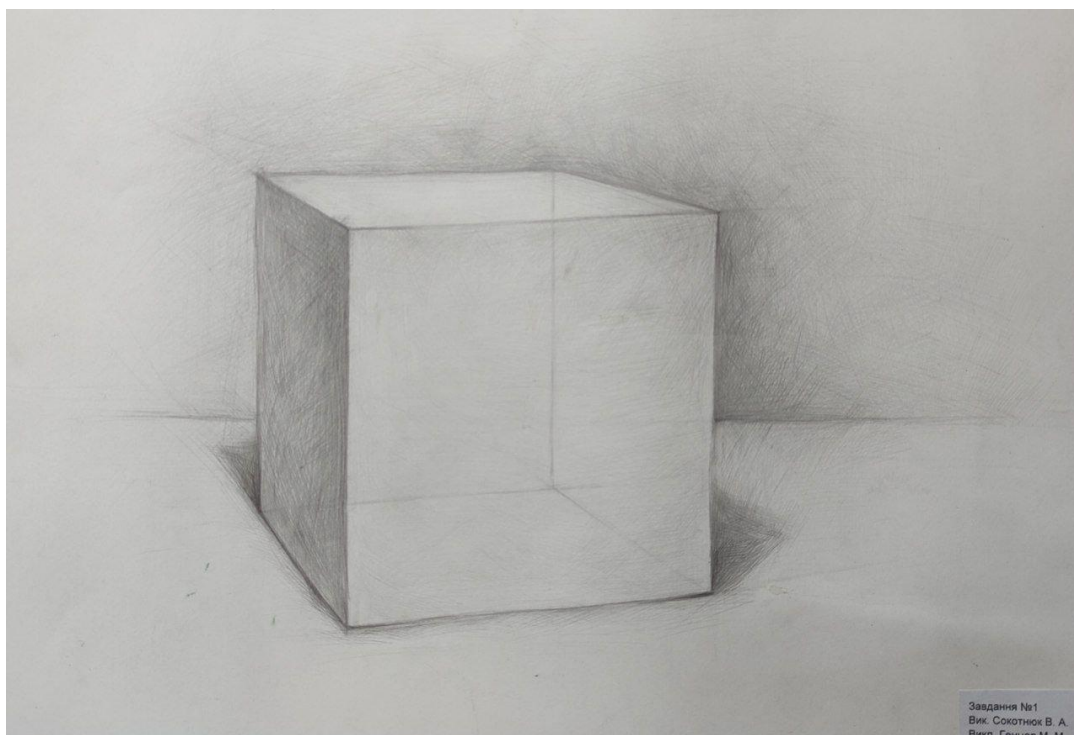

Рисунок призми

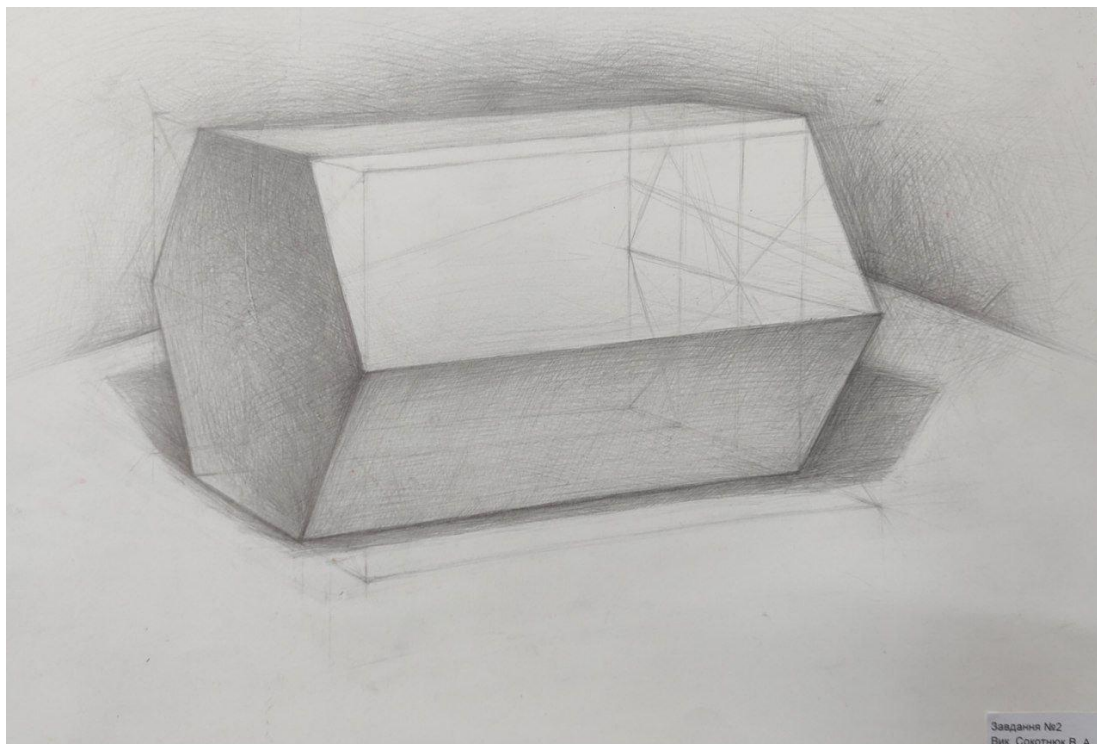

Рисунок циліндра

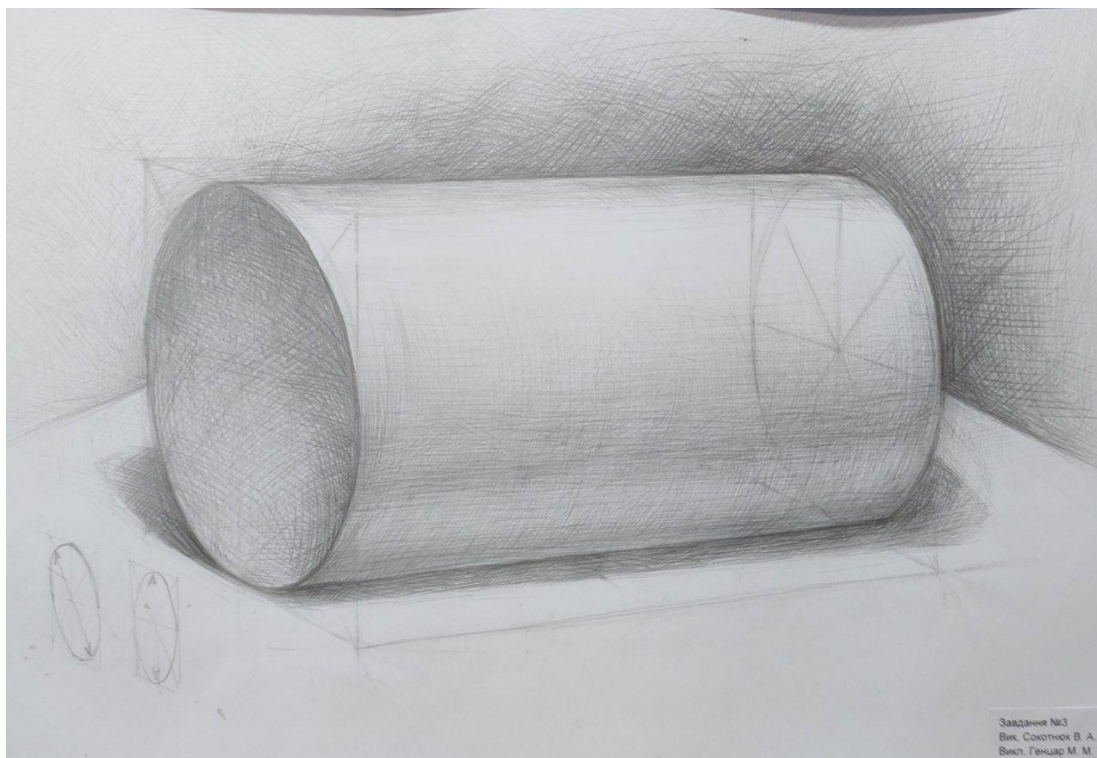
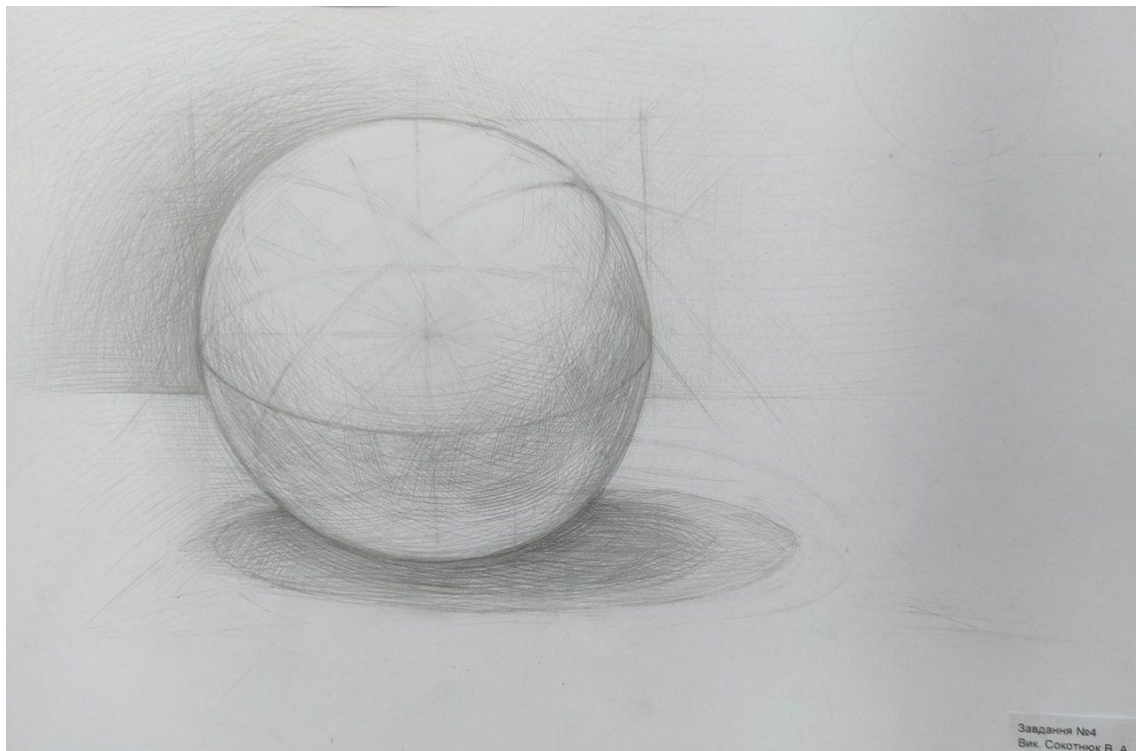

Рисунок кулі

Завдання №4
Вик. Сокотнюк В. А.

Змістовий модуль 2. Натюрморт з геометричних тіл

Тема 1. Натюрморт з геометричних тіл з використанням драперій .

Склад та вимоги до завдання:

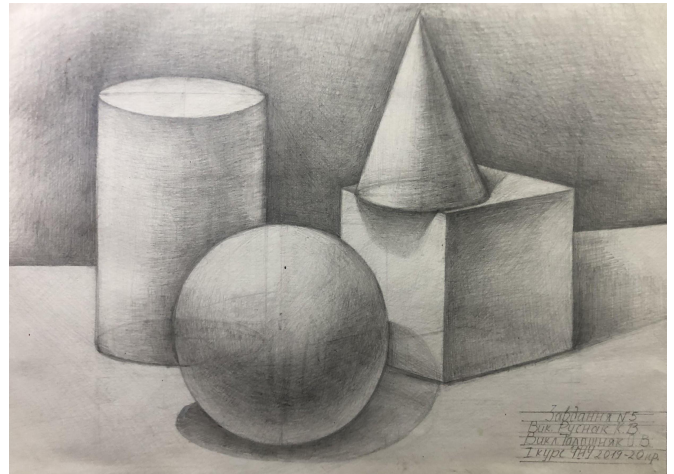
Завдання полягає у створенні натюрморту, що складається з геометричних тіл, доповнених складними та виразними драперіями. Необхідно виконати малюнок, де акцент буде зроблений на об'ємності форм і взаємодії геометричних тіл з тканинними елементами. Особлива увага приділяється світлотіньовому моделюванню та передачі об'єму через тональні градації. Під час виконання роботи студент має враховувати зв'язок між формами і матеріями, а також їх взаємне освітлення. Моделювання форми через світлотінь має бути основним інструментом для створення об'ємного зображення.

Мета завдання:

- Розвиток вміння передавати об'єм і форму через техніки світлотіньового малюнка.
- Оволодіння технікою тональної передачі форми геометричних тіл у взаємодії з текстурованими матеріалами (драперії).
- Визначення пропорцій і руху форм у просторі, удосконалення образного бачення та точності у відтворенні реалістичних деталей.
- Створення зображення, яке передає гармонійне поєднання форми, кольору, текстури і світла в умовах натюрморту.
- Розвиток спостережливості та вміння працювати з текстурами матеріалів, а також зі складними композиційними елементами, такими як тканини.

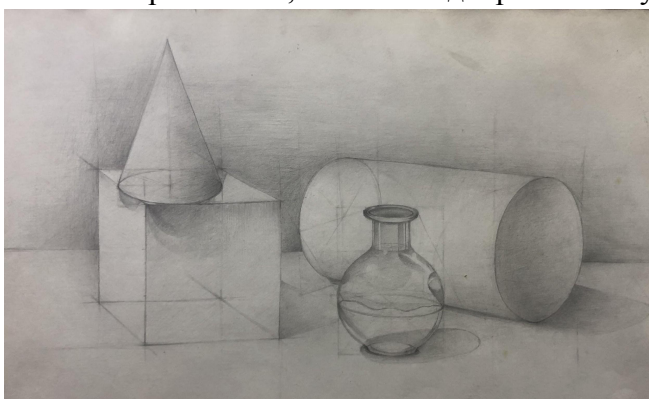
Технічні вимоги:

- Розмір роботи: 40×60 см.
- Матеріал: м'який матеріал за вибором студента (наприклад, вугілля, сангіна, пастель, або інші м'які техніки).
- Техніка виконання: використання світлотіньових технік для моделювання геометричних тіл і драперій.
- Оформлення: малюнок має бути виконаний без зайвих помилок та механічних дефектів, готовим до подальшого аналізу та презентації.

Критерії якості:

1. Тональне моделювання: правильне використання світлотіні для відтворення об'ємів геометричних тіл і тканин. Плавні градації тонів без різких переходів.
2. Правильність передачі форми і пропорцій: чітке зображення геометричних тіл і гармонійне розташування в просторі, з точним відображенням взаємозв'язку між тілами та тканинами.
3. Характеристика матеріалу: точна передача фактури тканини та її складок, виразність і рельєфність. Уміння працювати з текстурованими елементами.
4. Композитне рішення: добре розподілене світло, яке підкреслює форму, а також відповідний розподіл елементів натюрморту на площині.
5. Академічність виконання: акуратність, чистота ліній та відсутність помилок або дефектів, ретельне відтворення кожної деталі, продумане використання простору для підкреслення основних ідей композиції.
6. Готовність до подальшого аналізу та критики: робота має бути готовою до обговорення в класі або при захисті, з чітким відображенням усіх елементів композиції та технічних вимог.

II семестр

Змістовий модуль 1. Натюрморт

Тема 1: Натюрморт з предметів різної матеріальності

Склад та вимоги до завдання:

Завдання полягає у створенні натюрморту, що складається з кількох предметів різної матеріальності, розташованих на драпірованій поверхні столу. Студент має забезпечити композиційно вдале розташування об'єктів на площині, уважно ставлячи акцент на взаємозв'язок між величинами форм, а також на їхній взаємодії з освітленням. Потрібно виявити перспективне сприйняття об'єктів, їхню конструкцію і точність передачі матеріальних властивостей, таких як текстури, відображення світла, тіні, а також простежити залежність лінійно-конструктивних та площинно-об'ємних характеристик форм від їх взаємного розташування.

Мета завдання:

- Розвиток вміння композиційно розташовувати предмети в межах обраної теми натюрморту.
- Оволодіння техніками передачі пропорцій, конструкції форм та перспективи.
- Поглиблене розуміння залежності лінійно-конструктивних характеристик форм і їхньої взаємодії з площиною.
- Виявлення взаємозв'язку між величинами форм щодо лінії горизонту.
- Розвиток вміння передавати матеріальність об'єктів (їх текстуру, об'єм та інші властивості) через засоби світлотіні.
- Формування навичок тональної обробки, враховуючи освітлення і тіні для досягнення реалістичного зображення предметів.

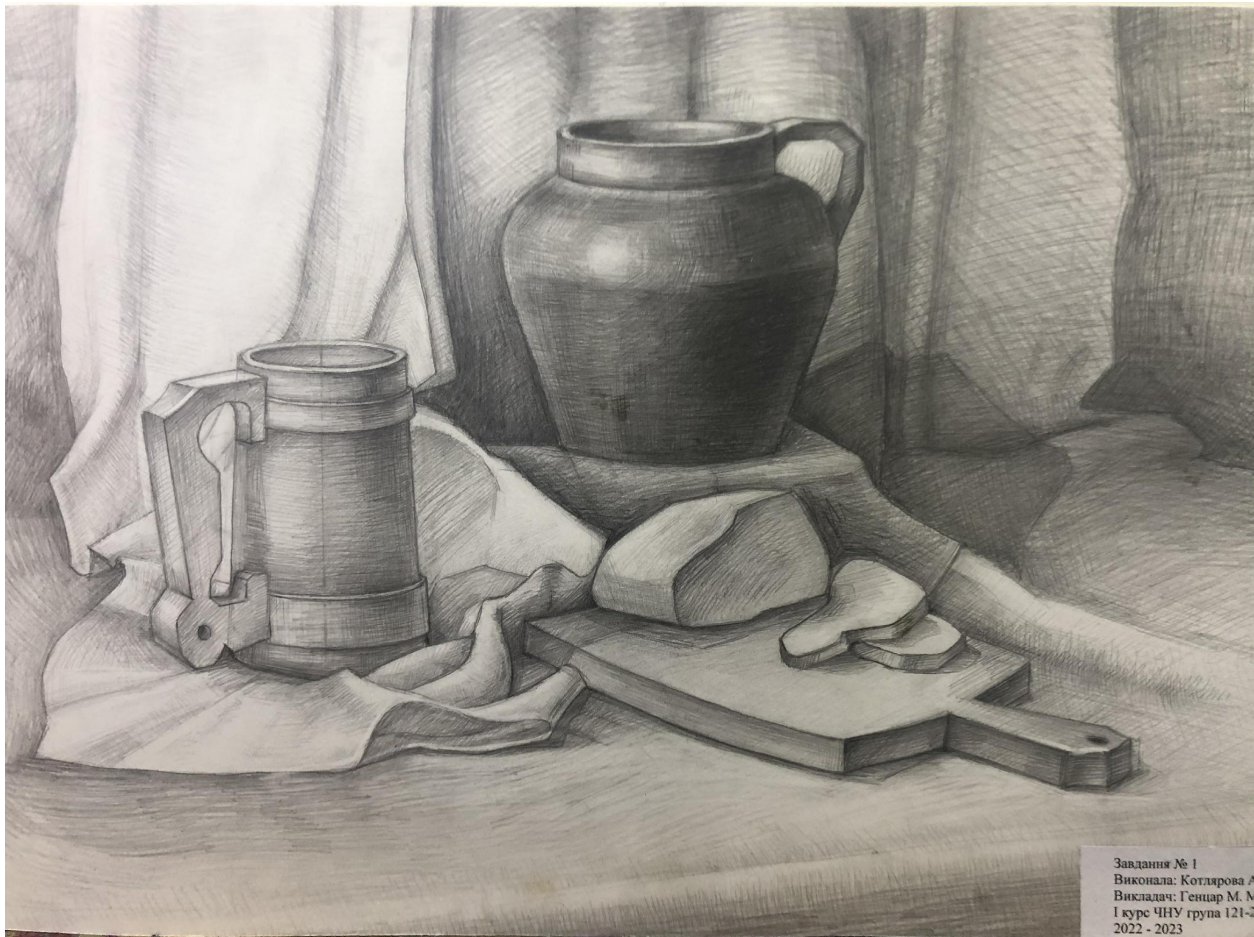
Технічні вимоги:

- Розмір роботи: 40×60 см.
- Матеріал: папір, олівець (можна використовувати техніку штрихування, лінійне малювання та м'яку передачу світлотіні для досягнення реалістичного ефекту).
- Техніка виконання: використання класичних технік малювання для зображення геометричних форм, виявлення матеріальної текстури та об'ємності об'єктів.
- Оформлення: малюнок має бути виконаний з максимальною увагою до деталей, коректно переданою перспективою, тінями та освітленням.

Критерії якості:

- Композиційне рішення: правильне розташування предметів на площині, що забезпечує гармонійне взаємодію між ними. Розподіл елементів має бути органічним, без перевантаження або зайвих порожніх просторів.
- Передача пропорцій та конструкції форм: точне відтворення розмірів об'єктів, передача їхнього об'єму та взаємного розташування з урахуванням лінії горизонту.
- Перспективне зображення: чітке відображення перспективи, зокрема відстані та масштабу між предметами в композиції.
- Матеріальність предметів: передача текстур різних матеріалів, їх об'ємності та матеріальних властивостей (наприклад, шорсткість, глянцевість, м'якість) через світлотіні.
- Технічна майстерність: точність виконання, рівність ліній, чіткість контурів, плавність переходів між світлом і тінню. Відсутність технічних дефектів, таких як нерівномірне нанесення штрихів чи нечіткі контури.
- Готовність до аналізу та обговорення: робота має бути завершена і готова для подальшого аналізу з точки зору технічного виконання та художньої цілісності.

Натюрморт з предметів різної матеріальності

Тема 2. Натюрморт з освітленням контражур.

Склад та вимоги до завдання:

Завдання полягає у створенні тематичного натюрморту, що складається з кількох предметів, різних за формою, тоном та фактурою, об'єднаних спільною темою. До композиції додаються драперії, що варіюються за тоном та зображуються в умовах контражурного освітлення (освітлення ззаду). Студент повинен забезпечити точну передачу відносин між предметами з урахуванням складного освітлення, де особливу увагу слід приділити виразності контражурних ефектів, освітлених і затемнених частин предметів.

Мета завдання:

- Закріпити навички композиційного вирішення складних зображень, де важливим є послідовне побудування форми та передача світлотіні.
- Розвинути вміння створювати об'ємні предмети через виразне моделювання форми за допомогою штрихування.
- Поглибити навички передачі матеріальності об'єктів, включаючи тон і фактуру, за допомогою світлотіні.
- Оволодіти прийомами зображення складного освітлення (контражур) і передати його ефекти через контрасти між світлом і тінями.
- Досягти високого рівня майстерності у виконанні малюнка, вміння працювати з різними планами та забезпечити єдність композиції.
- Передати просторові відносини між об'єктами, зберігаючи цілісність малюнка через виразне тонове зображення.

Технічні вимоги:

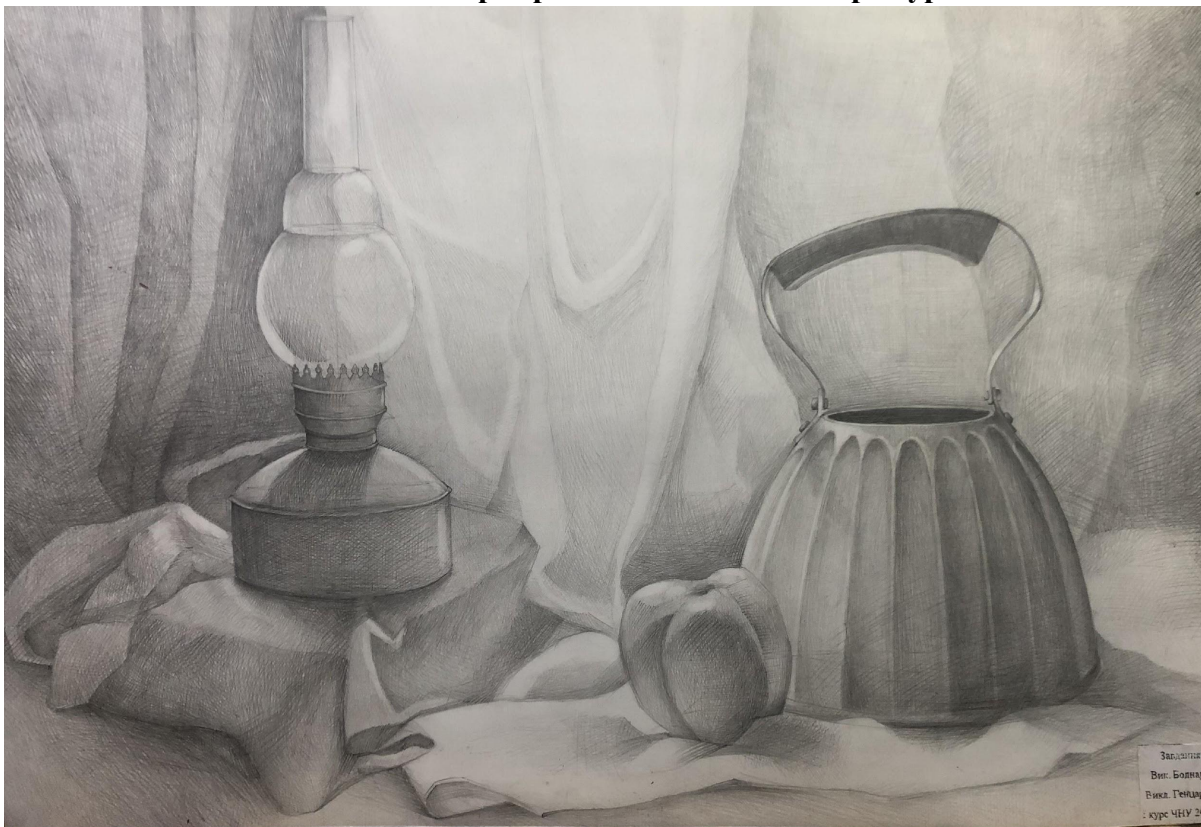
- Розмір роботи: 40×60 см.
- Матеріал: папір, олівець, м'які матеріали (наприклад, вугілля, сангіна, пастель) для створення різних ефектів світлотіні.

- Техніка виконання: використання технік штрихування для моделювання форми, плавних переходів між світлом і тінню для виразної передачі контражурних ефектів, тональної роботи для відтворення текстур і об'ємності.
- Оформлення: робота має бути виконана в стилі, який забезпечує професійну презентацію, зберігаючи баланс між технічним виконанням і художньою цілісністю.

Критерії якості:

- Композиційне рішення: правильне розташування предметів та взаємодія між ними, забезпечення гармонії і рівноваги між освітленими та затемненими частинами композиції.
- Моделювання форми за допомогою світлотіні: чітке відтворення об'ємів через контрасти світла і тіні, здатність зберігати виразність форми у складних умовах освітлення.
- Передача матеріальності: точне відображення текстур предметів, їхньої поверхні (матові, глянцеві, прозорі або непрозорі матеріали) через тональність та штрихування.
- Тональне зображення: рівномірність і виразність переходів між світлом і тінню, які допомагають створити глибину композиції. Контражурне освітлення має бути передано природно, з урахуванням різниці між освітленими і затіненими частинами.
- Професійна техніка виконання: акуратність ліній, чистота виконання, рівномірність штрихування і контрастів. Технічні деталі виконання повинні демонструвати високий рівень майстерності.
- Єдність композиції: цілісність зображення, де кожен предмет взаємодіє з іншими елементами, а всі елементи композиції органічно поєднуються в загальному художньому задумі.

Натюрморт з освітленням контражур

Змістовий модуль 2. Пейзаж

Склад та вимоги до завдання:

Завдання передбачає виконання графічного рисунку пейзажу з елементами архітектури. Основна увага приділяється гармонійному поєднанню природних форм із архітектурними структурами, точному передаванню просторових відносин та використанню перспективних засобів для створення глибини зображення. Студент має проаналізувати композиційне рішення та передати характерні особливості матеріалів, з яких створені архітектурні об'єкти та природні елементи.

сангіна, пастель).

Мета завдання:

- Закріпити вміння вибудовувати композицію пейзажного рисунка, поєднуючи природні та архітектурні форми.
 - Розвинути навички роботи з лінійною та повітряною перспективою для досягнення реалістичного просторового ефекту.
 - Виявити пластичні особливості об'єктів у пейзажі через засоби світлотіні та тональної розробки.
 - Опанувати техніку передачі матеріальності поверхонь (камінь, дерево, листя, вода, небо тощо) через штрихування, контрастність та текстурні прийоми.
 - Передати атмосферність зображення, зокрема освітлення та період доби, використовуючи тональні градації.
 - Досягти цілісності композиції та професійного рівня виконання рисунку.
- Технічні вимоги:
- Розмір роботи: 40×50 см або 40×60 см.
 - Матеріали: папір, олівець, м'які матеріали (вугілля,

- Техніка виконання: комбіноване використання лінійного рисунка, штрихування та тональної моделювання для створення ефекту простору, світла та фактури матеріалів.
- Оформлення: рисунок має бути композиційно завершеним, мати акуратне виконання без технічних дефектів (плям, змазаних ділянок) та відповідати вимогам академічного рисунка.

Критерії якості:

1. Композиційна грамотність: правильне розміщення об'єктів у просторі, баланс між природними та архітектурними елементами, відчуття гармонії у зображенні.
2. Перспективна побудова: коректне застосування законів лінійної та повітряної перспективи для створення глибини простору та реалістичності форми.
3. Світлотіньове моделювання: передача об'єму, освітлення та тіней відповідно до характеру світла (сонячне, розсіяне, штучне).
4. Фактурність: відтворення текстури природних об'єктів (гладка поверхня води, шорсткість каменю, легкість листя) та архітектурних матеріалів (цегла, дерево, метал).
5. Передача атмосфери: виразність зображення, відповідність тонального рішення до вибраного часу доби та погодних умов.
6. Технічна майстерність: чистота виконання, якісне штрихування, рівномірний розвиток тону, відсутність зайвих ліній та недопрацьованих зон.
7. Цілісність зображення: усі елементи мають бути гармонійно взаємопов'язані та створювати єдину художню композицію.

Самостійна робота

1 курс 1 семестр

Аналіз та відтворення натюрморту за зразком (копія)

Склад та вимоги до завдання:

Завдання полягає у виконанні копії натюрморту за академічним зразком (навчальний планшет, репродукція або авторський зразок), що складається з кількох предметів, різних за формою, пропорціями, тоном та фактурою, об'єднаних спільним тематичним і композиційним задумом. До композиції входять драпірування, які мають різні тональні характеристики та зображуються в умовах складного освітлення, зокрема контражурного (освітлення ззаду).

Під час виконання роботи студент повинен здійснити уважний аналіз композиції зразка, точно відтворити взаєморозташування предметів, їхні пропорції, тональні відношення та характер освітлення. Особлива увага приділяється передачі контражурних ефектів, співвідношенню освітлених і затемнених площин, силуетності форм та загальній цілісності зображення.

Мета завдання:

- Закріпити навички аналізу композиційної побудови натюрморту та послідовного відтворення форми за зразком.
- Розвинути вміння конструктивного й тонального моделювання предметів у складних умовах освітлення.
- Поглибити навички передачі об'єму, матеріальності та фактури предметів засобами світлотіні.
- Оволодіти прийомами зображення контражурного освітлення та його виразних ефектів через контраст світла й тіні.
- Удосконалити професійні навички академічного рисунка, уміння працювати з різними просторовими планами.
- Досягти цілісності композиції та переконливого просторово-тонального вирішення натюрморту.

Технічні вимоги:

- Розмір роботи: 40 × 60 см.
- Матеріал: папір, олівець; допускається використання м'яких графічних матеріалів (вугілля, сангіна, пастель) для посилення тональних і світлотіньових ефектів.
- Техніка виконання: послідовна конструктивна побудова, штрихування за формою для моделювання об'єму, плавні тональні переходи між світлом і тінню, активна робота з контрастами для передачі контражурного освітлення.
- Оформлення: робота повинна мати завершений вигляд, акуратне виконання та відповідати вимогам професійної подачі навчального рисунка.

Критерії якості:

1. Композиційне рішення: правильне розміщення предметів у форматі, логічна взаємодія між елементами композиції, врівноваженість мас і тональних плям.
2. Моделювання форми світлотінню: переконлива передача об'єму предметів через співвідношення світла, півтіні та тіні, збереження чіткості форми в умовах контражуру.
3. Передача матеріальності: точне відтворення фактур і поверхонь предметів (матових, глянцеви, прозорих, непрозорих) засобами тону та штриха.
4. Тональне вирішення: виразні, послідовні переходи між світлими й темними частинами, передача глибини простору та плановості композиції.
5. Професійна техніка виконання: чистота роботи, акуратність ліній і штрихування, цілісність тонального рішення.
6. Єдність композиції: узгодженість усіх елементів зображення, підпорядкування деталей загальному художньому задуму та збереження цілісності малюнка.

1 курс 2 семестр

Графічне дослідження форми та пластики драпірування (копія)

Склад та вимоги до завдання:

Завдання полягає у виконанні копії драпірування за академічним зразком (навчальний планшет, репродукція або авторський зразок), зосередженої на аналізі форми, конструкції складок та пластичних якостей тканини. Драпірування повинно мати чітко визначене джерело освітлення, що дозволяє простежити ритм складок, напрям руху форми, взаємодію світла і тіні.

Під час виконання роботи студент має уважно проаналізувати характер драпірування, закономірності утворення складок, їх глибину, напруження та просторове розташування. Основний акцент робиться на графічному вирішенні форми, лінійно-тональному аналізі та передачі пластики тканини без надмірної деталізації.

Мета завдання:

- Закріпити навички аналізу форми та пластики драпірування на основі копіювання академічного зразка.

- Розвинути вміння конструктивного бачення складок і закономірностей їх утворення.
- Навчитися передавати об'єм і рух тканини засобами лінії та тону.
- Поглибити навички графічного моделювання форми через штрихування за напрямом складок.
- Сформувати розуміння ритму, напруження та взаємозв'язку складок як єдиної пластичної системи.
- Досягти цілісності графічного рішення та професійного рівня виконання академічного рисунка.

Технічні вимоги:

- Розмір роботи: 40 × 60 см.
- Матеріал: папір, олівець; допускається використання м'яких графічних матеріалів (вугілля, сангіна) для посилення тональних і пластичних характеристик.
- Техніка виконання: лінійно-тональна побудова, штрихування за формою та напрямом складок, узагальнення тональних мас, виразна робота зі світлом і тінню.
- Оформлення: робота має бути виконана акуратно, з дотриманням академічних вимог та завершеністю графічного рішення.

Критерії якості:

1. Аналіз форми: правильне виявлення конструкції складок, їх глибини, ритму та просторового розташування.
2. Передача пластики: переконливе відображення руху та напруження тканини через лінію і штрих.
3. Тональне вирішення: логічні й послідовні співвідношення світла, півтіні та тіні, що підкреслюють об'єм і характер матеріалу.
4. Графічна культура: чистота ліній, виразність штрихування, цілісність і узагальненість зображення.
5. Єдність композиції: підпорядкування всіх елементів загальному пластичному задуму та збереження цілісності рисунка.

Міський пейзаж

Склад та вимоги до завдання:

Завдання полягає у виконанні рисунка міського пейзажу з натури або за фото-матеріалами. Композиція повинна включати архітектурні об'єкти міського середовища (будівлі, вулиці, площі, фрагменти забудови, елементи інфраструктури), об'єднані єдиним просторовим і композиційним задумом. Необхідно чітко визначити точку зору, лінію горизонту та напрям перспективи. Освітлення має бути логічним і підпорядкованим загальній тональній побудові роботи.

Під час виконання завдання студент повинен забезпечити конструктивну точність архітектурних форм, правильну передачу пропорцій, масштабу та взаєморозташування об'єктів у просторі. Важливу роль відіграє плановість зображення та цілісність середовища.

Мета завдання:

- Закріпити навички композиційного вирішення міського пейзажу.
- Розвинути вміння передавати просторову глибину та лінійну перспективу.
- Навчитися конструктивно будувати архітектурні форми та передавати їх пропорції.
- Удосконалити навички тонального моделювання об'єму та роботи зі світлотінню.
- Навчитися узагальнювати складні архітектурні маси, зберігаючи характер і масштаб міського середовища.
- Досягти цілісного та професійного виконання академічного рисунка.

Технічні вимоги:

- Розмір роботи: 50 × 70 см.
- Матеріал: папір, олівець (допускається використання м'яких графічних матеріалів за узгодженням).

- Техніка виконання: послідовна конструктивна побудова з урахуванням перспективи, штрихування за формою, тональне узагальнення для передачі простору та освітлення.
- Оформлення: акуратне, завершене виконання з дотриманням академічних вимог до рисунка.

Критерії якості:

1. Композиційне рішення: вдалий вибір точки зору, врівноважене розміщення архітектурних об'єктів у форматі.
2. Перспективна побудова: правильна передача лінійної та повітряної перспективи, масштабності й глибини простору.
3. Тональне вирішення: логічні співвідношення світла і тіні, що підкреслюють об'єм і просторові плани.
4. Передача характеру середовища: виразність архітектурних форм, цілісність міського образу.
5. Професійна техніка: чистота ліній, послідовність побудови, загальна культура виконання.
6. Єдність композиції: підпорядкування всіх елементів єдиному художньому задуму.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Детальне методичне забезпечення самостійної роботи студентів за кожною темою навчальної дисципліни **“Рисунок, перспектива, пластична анатомія”** представлено у системі електронного навчання Moodle ([Рисунок, перспектива, пластична анатомія](#))

Самостійна робота оцінюється в контексті загальної роботи студента і є логічним продовженням або етапом аудиторної діяльності. Вона має бути тісно пов'язана з матеріалом, розглянутим на заняттях, та свідчити про поглиблене розуміння теми та здатність до самостійного виконання завдань.

Критерії для оцінки самостійної роботи: чіткість виконання завдання, дотримання заданих технік і матеріалів, рівень оригінальності і креативності, глибина дослідження і розуміння теми, обґрунтованість рішень та своєчасність виконання.

Під час оцінювання самостійних завдань студентів враховуються такі аспекти: самостійність і креативність, що включає аналіз, генерацію ідей, новизну підходу до розв'язання проблеми та аргументованість; доступність, наочність та перевіряність отриманих результатів і даних; використання первинних джерел, системність, достовірність поданого матеріалу, грамотність і стилістика, яка забезпечує зрозумілість тексту та матеріалів і легкість їх сприйняття; а також логічність викладу і коректність посилань на використану літературу та джерела.

Критерії оцінювання поточної роботи як складової частини всього комплексу завдань (максимум 20 балів):

1-5 балів:

- Робота виконана частково або містить значні помилки у побудові форми, перспективі чи анатомії.
- Відсутнє розуміння основ конструктивного аналізу та світлотіні, що призводить до спотворення об'ємної форми.
- Графічне виконання неакуратне: лінії нечіткі, штрихування хаотичне або невідповідне до форми.
- Не дотримано пропорції, масштаб або формат аркуша.
- Відсутнє спілкування з викладачем у процесі роботи, студент не коригує помилки.
- Не враховано основи перспективи та пластичної анатомії.

5-10 балів:

- Робота має завершений вигляд, але містить неточності у побудові перспективи, конструктивного рисунка чи анатомічних форм.
- Світлотіньова модель не повністю відповідає логіці освітлення, що послаблює ефект тривимірності форми.
- Лінійна або штрихова структура рисунка недостатньо виразна, штрихування не завжди йде за формою.

- Спілкування з викладачем було епізодичним, студент не завжди використовував рекомендації для покращення роботи.
- Робота демонструє базове розуміння перспективи, але потребує глибшого аналізу простору та взаємозв'язку об'єктів.

10-15 балів:

- Робота демонструє добре розуміння основ перспективи, пропорцій, конструктивної побудови та світлотіні.
- Композиція гармонійна, розташування об'єктів у просторі логічне та добре організоване.
- Штриховка чітко передає форму, матеріальність та об'єм предметів.
- Студент активно взаємодіяв із викладачем, враховував зауваження та вдосконалював роботу.
- Використані знання з пластичної анатомії, що дозволило коректно передати будову форми та її взаємозв'язок з освітленням.
- Враховано закони повітряної та лінійної перспективи для створення переконливої просторової глибини.

15-20 балів:

- Робота демонструє високий рівень майстерності, володіння графічними техніками та бездоганну точність виконання.
- Переконливе використання світлотіньового моделювання для передачі об'єму, простору та матеріальності.
- Композиційне рішення є оригінальним, добре продуманим та гармонійним.
- Всі рекомендації викладача були враховані, робота відображає професійний ріст студента.
- Відчувається глибоке розуміння пластичної анатомії, законів перспективи та побудови форми.
- Високий рівень технічної майстерності у штрихуванні, точності контурів та опрацюванні деталей.

Загальна оцінка враховує:

- Відповідність завданням курсу (перспектива, пластична анатомія, конструктивний аналіз).
- Якість виконання рисунка, точність пропорцій, передачу форми, матеріалу та простору.
- Ступінь використання рекомендацій викладача та вдосконалення роботи на основі фідбеку.
- Рівень графічної культури: акуратність, технічність, логічність світлотіньового моделювання.

Методи навчання.

У курсі «Рисунок, перспектива» застосовуються різноманітні методи та освітні технології, спрямовані на комплексний розвиток навичок академічного рисунка та просторового мислення студентів. Основний акцент робиться на поєднанні класичних методик рисунка з сучасними підходами до візуалізації та аналізу форми.

Основу навчання становлять практичні заняття, під час яких студенти працюють з традиційними матеріалами: графітний олівець, вугілля, сангіна, туш, білила. Вони вчаться передавати об'єм, пропорції, перспективу та характер поверхонь у різних техніках. Практичні завдання включають виконання рисунків з натури, побудову геометричних тіл, простих і складних композицій, архітектурних форм та натюрмортів.

Теоретичні заняття супроводжуються аналізом класичних і сучасних підходів до рисунка, вивченням законів лінійної та повітряної перспективи. Для наочного засвоєння матеріалу використовуються мультимедійні презентації, аналіз творів класичного мистецтва та цифрові моделі тривимірних об'єктів, що дозволяє краще зрозуміти будову форми у просторі.

Методи навчання включають:

- Проєктно-орієнтоване навчання – студенти виконують серію рисунків, що поступово ускладнюються, дозволяючи застосовувати отримані знання у реальних творчих завданнях.
- Аналітичний підхід – вивчення закономірностей побудови форми та перспективи шляхом детального аналізу натурних об'єктів.

- Колективна робота – спільне обговорення робіт, аналіз помилок та обмін досвідом для розвитку професійного зору.

- Індивідуалізація навчання – коригування програми відповідно до рівня підготовки та індивідуальних особливостей студентів.

Особлива увага приділяється формуванню портфоліо, яке містить основні етапи навчання, показує розвиток навичок та дає змогу студентам продемонструвати свій рівень академічного рисунка. Це сприяє не лише професійному зростанню, а й підготовці до подальшої роботи в творчих галузях.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

1. Контрольні роботи та тестування. Використовуються для перевірки теоретичних знань з основ перспективи, закономірностей світлотіні та принципів побудови конструктивного рисунка. Тестування може містити як запитання на відтворення базових знань, так і завдання, що вимагають аналітичного мислення та застосування теоретичних положень на практиці.
 2. Презентація та пояснення робіт. Передбачає аргументований аналіз власних графічних робіт, обґрунтування вибору методів та технік виконання, здатність формулювати художньо-аналітичні висновки.
 3. Індивідуальні творчі роботи. Включають самостійні рисунки, що демонструють розвиток навичок студента у графічній передачі форм, композиції, а також володіння матеріалами (олівець, вугілля, туш тощо).
- Такий підхід до оцінювання дозволяє сформувати цілісну картину навчальних досягнень студентів та забезпечити об'єктивну оцінку їхньої готовності до подальшої художньої практики.

Форми контролю

Поточний контроль. Здійснюється протягом семестру і включає:

- Аналіз та перевірку малюнків – оцінювання композиційного розміщення об'єктів, точності конструктивної побудови та опрацювання світлотіні.
- Оцінку самостійних графічних досліджень – визначення рівня володіння техніками штрихування, передачею матеріальності та просторової глибини.
- Консультації та рецензування – індивідуальна робота зі студентами, спрямована на корекцію помилок та поглиблення знань з теоретичних аспектів рисунка та перспективи.

Підсумковий контроль. Проводиться у формі заліку або іспиту наприкінці семестру. Включає:

- Оцінку комплексного рисунка – студент виконує завершену графічну роботу на задану тему (наприклад, натюрморт з геометричних тіл або фрагмент архітектурного пейзажу).
- Аналіз та пояснення виконаної роботи – студент має продемонструвати розуміння конструктивної побудови форм, закономірностей світлотіньового моделювання та перспективи.
- Захист творчої роботи – презентація авторських графічних досліджень із обґрунтуванням методів виконання та використаних технік.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Завдання для підсумкового контролю (заліку) з навчальної дисципліни «**Рисунок, перспектива, пластична анатомія**» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/my/courses.php>

Форма проведення – Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом, проводиться у формі перегляду. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен - 40 балів.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Заключний етап оцінювання курсу "**Рисунок, перспектива, пластична анатомія**" включає залік або іспит наприкінці кожного семестру, відповідно до структури навчального плану. Оцінювання базується на результатах виконання практичних завдань та самостійних проєктів, що були визначені для кожного семестру.

Оцінка студентів проводиться комісією з 3-5 викладачів, що називається переглядом. Це обов'язковий етап для художньої освіти, адже лише в такому форматі можливо дати якісну оцінку творчим здібностям студентів в умовах нинішніх реалій мистецтва та тенденцій його розвитку. Критерії оцінювання включають як технічні навички, так і креативний підхід до виконання завдань, а також ефективність використання фізичних матеріалів та програмного забезпечення.

Після завершення оцінювання проводиться обговорення результатів роботи зі студентами. Це відкритий формат дозволяє студентам краще зрозуміти свої досягнення та помилки, отримати конструктивний фідбек від викладачів і визначити напрямки для подальшого вдосконалення. Також обговорення допомагає студентам усвідомити свої сильні та слабкі сторони і підготуватися до подальших практичних завдань у наступних семестрах.

Критерії оцінювання під час заліку або іспиту (максимум 40 балів)

1 до 10 балів: Загальна концепція та якість виконання

- Рисунки студента не демонструють цілісного підходу до побудови композиції та анатомічної структури, відсутнє розуміння закономірностей перспективи та форми.
- Ідейне наповнення робіт поверхневе, рисунки не мають творчої інтерпретації або виглядають шаблонними.
- Відсутня цілісність у виконаних завданнях, рисунки не узгоджені між собою за рівнем технічної складності або художнім рішенням.
- Світлотіньове моделювання слабе або неправильно передане, що спотворює сприйняття об'єму.
- Роботи містять значні конструктивні помилки, непропорційність або невірно передані анатомічні особливості форми.

2. Від 10 до 20 балів: Технічне виконання та володіння графічними матеріалами

- Використання графічних матеріалів не завжди відповідає технічним вимогам курсу: недотримання специфіки штрихування, неакуратне накладання тону.
- Побудова форми має певні недоліки, хоча основні конструктивні принципи здебільшого дотримані.
- Лінійна структура рисунка нечітка, відсутня узгодженість між штрихуванням і передачею форми.
- Світлотіньова модель частково коректна, але відчувається нестача роботи з тоном та фактурою.

- Перспектива в рисунку присутня, але є неточності у передачі просторової глибини або співвідношення елементів у просторі.
- Робота демонструє базові навички, але потребує подальшого вдосконалення у технічному виконанні та розумінні законів перспективи і пластичної анатомії.

-

3. Від 20 до 30 балів: Композиційна грамотність та творчий підхід

- Роботи демонструють глибше розуміння побудови простору, об'ємної форми та її анатомічних особливостей.
- Враховано закони перспективи та світлотіні, рисунки мають добре вибудовану конструкцію та чітко передають матеріальність зображених об'єктів.
- Композиційне рішення є продуманим, гармонійним, рисунки демонструють зв'язок між теоретичними знаннями та їх практичним застосуванням.
- Використано різні графічні техніки, робота зі штрихуванням та тоном на достатньому рівні, хоча ще є можливості для вдосконалення деталей.
- Присутня творча інтерпретація завдань, що відрізняє роботи студента від стандартного академічного підходу.
- Відчутна самостійність у вирішенні графічних завдань, хоча технічне виконання може ще потребувати уточнень та покращень.

-

4. Від 30 до 40 балів: Високий рівень виконання, майстерність та професійний підхід

- Роботи мають цілісну композиційну концепцію та демонструють глибоке розуміння законів рисунка, перспективи та пластичної анатомії.
- Висока якість виконання: точність штрихування, бездоганна передача об'ємів, пропорцій та деталей.
- Світлотіньове моделювання переконливе, з правильним розподілом тональних відношень, що створює реалістичний ефект глибини та форми.
- Композиція продумана, всі елементи рисунка узгоджені між собою, чітко передана матеріальність та фактура предметів.
- Студент активно використовує знання з анатомії, перспективи та конструктивного аналізу, що дозволяє йому створювати точні та виразні зображення.
- Демонстрація глибокого розуміння теоретичного матеріалу, ефективна робота з викладачем та здатність аргументовано захищати свої творчі рішення.
- Використано нестандартні графічні прийоми або авторський підхід, що свідчить про високий рівень художньої майстерності.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «зараховано» (90–100 балів)

Студент демонструє глибоке розуміння курсу, вільно застосовує теоретичні знання у практичній роботі та впевнено володіє графічними техніками. Всі рисунки виконані з високою точністю, враховано закони перспективи, пропорцій та світлотіні. Студент майстерно використовує різні графічні матеріали, грамотно працює з фактурою та деталізацією. Завдання виконані на високому художньому рівні, продемонстровано креативність, уважність до композиції та повне розкриття концепції.

B, C – «зараховано» (70–89 балів)

Студент добре засвоїв курс і демонструє впевнене володіння техніками рисунка та перспективи. Роботи виконані якісно, з дотриманням основних принципів побудови форми, світлотіньового моделювання та композиційного рішення. Можливі незначні неточності у пропорціях, деталях або технічному виконанні, але вони не впливають критично на загальний рівень роботи. Студент використовує графічні матеріали правильно, хоча іноді може допускати дрібні помилки у штрихуванні чи передачі об'єму.

D, E – «зараховано» (50–69 балів)

Студент має базові знання курсу, але не завжди правильно застосовує їх у практичних завданнях. Роботи містять помітні недоліки у побудові форми, передачі перспективи або світлотіні. Відчутна недостатня увага до деталей, іноді штрихування або тональна розробка поверхневі чи невпевнені. Вибір графічних матеріалів може бути неточним, а техніка виконання потребує покращення. Студент не завжди коректно аналізує свої помилки, що впливає на загальну якість виконання завдань.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання (35–49 балів)

Студент демонструє слабе розуміння теоретичних основ рисунка, перспективи та пластичної анатомії. Роботи мають суттєві конструктивні помилки, світлотіньова розробка неточна або взагалі відсутня. Відчувається слабе володіння графічними матеріалами, нерідко спостерігається невпевненість у штрихуванні та лінійній побудові. Завдання виконані поверхнево, без глибокого аналізу, студент не враховує рекомендації викладача.

F – «не зараховано» з обов'язковим повторним курсом (1–34 бали)

Студент не володіє необхідними знаннями з рисунка, перспективи та пластичної анатомії, не може виконати завдання на базовому рівні. Роботи містять критичні помилки у побудові форми, передача простору відсутня або виконана невірно. Світлотіньова розробка не відповідає реальності, відсутня робота з пропорціями та композицією. Використання графічних матеріалів хаотичне або взагалі неправильне. Студент демонструє повну відсутність навичок аналізу та самостійної роботи, що унеможливорює успішне виконання курсу

Розподіл балів, які отримують студенти
Приклад для заліку 1 курс 1 семестр

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T8	T9	40	100
25					30	5				
Критерії до змістовного модуля №1					Критерії до змістовного модуля №2				Критерії до заліку	
Робота виконана у встановлений термін, завершена, охайна, без ознак поспіху або незакінченості. Вірна компоновка одного геометричного тіла на площині аркуша Предмет розміщений логічно та гармонійно, з урахуванням формату аркуша, масштабу та полів. Правильна конструктивна побудова геометричного тіла Дотримано пропорції, симетрію, осьові лінії, перспективні скорочення; форма тіла побудована впевнено та логічно. Засвоєння правил лінійної та повітряної перспективи Передано просторове положення об'єкта, коректно побудовані грані, ребра, площини та основи тіл. Передача світлотіньових відношень Чітко визначено джерело світла; послідовно передано світло, півтінь, власну тінь, падаючу тінь і рефлекси. Передача об'єму за рахунок світлотіні Світлотіньова моделювання підкреслює форму тіла, створює відчуття маси, щільності та простору. Відтворення характеру поверхні та матеріальності Враховано особливості форми: різкі переходи площин у кубі та призмах, плавні тональні переходи у кулі та циліндрі.					Робота виконана у визначений термін, охайно оформлена, без ознак незавершеності. Вірна компоновка натюрморту на площині аркуша Предмети розміщені гармонійно, дотримано рівновагу композиції, правильні пропорції між геометричними тілами та драперією, відсутні зайві пустоти або перенасичення простору. Передача конструктивної будови геометричних тіл Чітко побудовані форма та об'єм кулі, куба, циліндра, конуса (або інших тіл), дотримано осьові лінії, перспективні скорочення, співвідношення висоти та ширини. Дотримання правил побудови натюрморту Засвоєння базових правил академічного рисунка: лінійна перспектива, побудова в просторі, логічна послідовність роботи від загального до деталей. Передача матеріальності предметів та драперії Різниця між твердими геометричними формами й м'якою тканиною відчутна за рахунок характеру штриха, тону, лінії та пластики складок. Передача світлотіні та об'єму Правильно визначено джерело світла, послідовно передано світло, півтінь, тінь і рефлекси, що підсилює відчуття об'єму та простору. Передача фактури за допомогою графічних матеріалів Усвідомлене				Залік проводиться у вигляді підсумкового перегляду де студент виставляє всі виконані протягом семестру роботи, які повинні бути відповідно оформлені та підписані.	

Усвідомлене використання графічних матеріалів Впевнене володіння олівцем (штрих, тон, натиск), акуратність виконання, відсутність брудних або випадкових ліній. Перенесення набутих знань і вмінь на подальші навчальні завдання студент демонструє готовність застосовувати знання зі світлотіні та побудови форми у складніших постановках та роботі з натури.	використання олівця, вугілля, сангіни або інших матеріалів для передачі гладкої поверхні геометричних тіл та текстури драперії. Перенесення набутих знань і вмінь на роботу з натури студент демонструє розуміння основ побудови форми, об'єму та простору, що є базою для подальшої роботи з більш складними постановками та живою натурою. Самостійна робота: вірний підбір копійованого зображення з точністю передана побудова та фактурність зображення підібрано матеріали.		
---	---	--	--

Приклад для заліку 1 курс 2 семестр

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T8	T9	40	100
15	10				25	10				
Критерії до змістовного модуля №1					Критерії до змістовного модуля №2				Критерії до заліку	
Робота виконана у визначений термін, завершена, охайна, без ознак незакінченості. Вірна компоновка натюрморту на площині аркуша Предмети розміщені гармонійно, з урахуванням формату, пропорцій та композиційного центру; дотримано рівновагу та цілісність постановки. Правильна конструктивна побудова предметів Передано основну форму, пропорції та просторове положення кожного предмета, дотримано перспективні скорочення та взаємозв'язок об'єктів у просторі. Засвоєння правил побудови натюрморту з натури Робота виконана					Гармонійне розміщення основних і другорядних елементів, наявність композиційного центру, дотримання рівноваги та цілісності зображення. Передача простору та плановості чітко виражені передній, середній та дальній плани, створено відчуття глибини простору правильна побудова архітектурних елементів дотримано пропорції, конструкцію та перспективу будівель, передано їх просторове положення у пейзажі, засвоєння правил лінійної та повітряної перспективи коректно передано перспективні скорочення, зменшення розмірів і контрастів із віддаленням у простір. Визначено джерело світла; передано світло, півтінь, тіні та				Залік проводиться у вигляді підсумкового перегляду де студент виставляє всі виконані протягом семестру роботи, які повинні бути відповідно оформлені та підписані.	

послідовно: від загальної форми до деталей, з урахуванням конструкції та співвідношень між предметами. Передача світлотіньових відношень Вірно визначено джерело світла; передано світло, півтінь, власні та падаючі тіні, рефлекси, що створюють відчуття простору. Передача об'єму та просторовості Світлотінь підкреслює форму предметів, їх масу та положення у просторі, забезпечує цілісність зображення. Передача матеріальності та фактури предметів Чітко відрізняються поверхні різної природи (скло, метал, кераміка, дерево, тканина тощо) за рахунок тону, штриха, характеру лінії та контрастів. Усвідомлене використання графічних матеріалів Впевнене володіння обраними матеріалами (олівець, вугілля, сангіна тощо), акуратність, культура штриха та тону. Перенесення набутих знань і вмінь у подальшу роботу з натури студент демонструє здатність застосовувати знання з побудови форми, світлотіні та матеріальності в складніших навчальних завданнях. Самостійна робота: Драперування розміщене гармонійно, з урахуванням формату аркуша, масштабу та композиційного центру. Передача загальної форми та маси драперії Цілісно передано силует, напрямки основних складок, їх ритм і взаємозв'язок у просторі. Розуміння конструкції складок, місць напруження	рефлекси, що об'єднують архітектуру й природне середовище. Передача характеру середовища та матеріальності Відчутна різниця між природними формами (дерева, земля, небо) та архітектурними елементами за рахунок лінії, тону та фактури. Самостійна робота: Гармонійне розміщення архітектурних об'єктів, вулиць, площ, малих форм; наявність композиційного центру та цілісність зображення. Передача простору та плановості, чітке розмежування переднього, середнього та дальнього планів, створення відчуття глибини міського простору. Правильна побудова архітектурних форм Дотримано пропорції, конструкцію будівель, вікон, дахів; коректно передано перспективні скорочення. Засвоєння правил лінійної та повітряної перспективи, впевнене використання законів перспективи (лінія горизонту, точки сходження), що забезпечує реалістичність зображення. Передача світлотіньових відношень Визначено джерело світла; передано світло, півтінь, власні та падаючі тіні, що формують об'єм архітектури. Передача характеру міського середовища та матеріальності Відчутна різниця між матеріалами (камінь, цегла, скло, метал, асфальт) за рахунок лінії, тону та фактури.		
---	--	--	--

та провисання тканини, логіки формоутворення. Передача пластики та характеру складок Складки мають природний характер, різну глибину, ширину та напрям, відчувається рух і м'якість тканини. Передача світлотіньових відношень вірно визначено джерело світла; передано світло, півтінь, тіні та рефлекси, що підкреслюють об'єм складок. Передача фактури тканини графічними засобами характер матеріалу (щільна, легка, гладка чи фактурна тканина) передано за рахунок лінії, штриха, тону та контрастів. Усвідомлене використання графічних матеріалів впевнене володіння олівцем, вугіллям або іншими матеріалами; культура штриха, тональна цілісність роботи. Перенесення набутих знань і вмінь у подальшу роботу з натури			
--	--	--	--

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Які основні принципи побудови форми в академічному рисунку?
2. Що таке лінійна перспектива, і які її основні види?
3. Як визначити рівень горизонту та точку сходу в перспективному рисунку?
4. Які існують методи штрихування, і як вони впливають на об'ємність форми?
5. Як взаємодіють світло і тінь у рисунку?
6. Які основні правила передачі фактури у графічних матеріалах?
7. Які помилки найчастіше виникають при зображенні перспективи предметів?
8. У чому різниця між тональним та лінійним рисунком?
9. Як використовувати контраст світла і тіні для підсилення об'ємності форми?
10. Яка роль пропорцій та симетрії в академічному рисунку?
11. Як передати просторове положення предметів у рисунку?
12. Як правильно будувати складні геометричні форми у просторі?
13. Як застосовувати різні графічні техніки (вугілля, сангіна, туш) у рисунку?
14. Які особливості роботи на кольоровому папері та комбінування матеріалів?
15. Як правильно аналізувати композицію в рисунку?
16. Які основні етапи побудови натюрморту у рисунку?
17. Як передати атмосферну перспективу в пейзажному рисунку?
18. Як правильно виконати рисунок архітектурних форм у перспективі?

19. Як аналізувати власну роботу для виправлення помилок у рисунку?

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf> «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6)(https://www.chnu.edu.ua/media/geupxdun/polozhennia-pro-kontrol-i-systemu-otsiniuvannia_2020.pdf)). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС). Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо. За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100

Рекомендована література

Основна:

1. Жаворонков П.В. Рисунок. Методи зображення на площині: методичний посібник. Вишніця: Черемош, 2014
2. Джахірул Амін Анатомія для художників. Наочний посібник із зображенням людського тіла.- ArtHuss, 2022
3. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. - К., «Вища школа», 2002.
4. Михайленко В.Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навчальний посібник/ В.Є. Михайленко - Київ : Каравела, 2015.
5. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навчальний посібник/ Т.М. Клименюк - Львів : Львівська Політехніка, 2012.
6. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015

Додаткова:

1. Антонович Є.А., Василюшин Я.В., Шпильчак В.А. Креслення: Навч. посібник / За ред.проф. Є.А. Антоновича – Львів: Світ, 2006 – 512с.,іл.
2. Костенко Т.В. Основи композиції та тривимірного формоутворення. Харків, 2003.
3. Печенюк Таміла. Кольорознавство./Т.Печенюк – К.: ГраніТ, 2009. – 190 с.

4. Поліщук А.А. Теорія та практика графіки: навчальний посібник.

Київ: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015.

5.Резніченко М.І. Твердохлібова Художня графіка.- Навчальна книга – Богдан 2011

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського

<http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О.

Сухомлинського www.dnpg.gov.ua/

3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.w>

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoh-o-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.

